

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 2.1 เอกสาร

##### 1. ความเป็นมาของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจัดตั้งขึ้นโดย มติ ค.ร.ม. (นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี) เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2538 และเริ่มให้นักเรียน นักศึกษา กู้ยืมได้ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2539 โดยมีหลักการว่า “เพื่อให้เงินกู้ยืมกับนักเรียน นักศึกษา ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย สำหรับศึกษาต่อตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงระดับปริญญาตรีในประเทศ (ทั้งสายสามัญและสายอาชีวะ) รวมทั้งการศึกษานอกระบบต่อเนื่องจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรและประเภทที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยนักเรียน นักศึกษาจะต้องชำระหนี้คืนพร้อมดอกเบี้ยอัตราต่ำเมื่อจบการศึกษาแล้ว

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ 3 หน่วยงานคือ กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ทำหน้าที่เป็นหน่วยบริหารและจัดการเงินในส่วน of กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบ

##### 2. แนวปฏิบัติการกู้ยืมเงินกองทุนฯ ของนักศึกษา

###### ก. คุณสมบัติผู้กู้

1. รายได้บิดา มารดา และนักเรียนหรือนักศึกษาผู้ขอกู้ยืม รวมกันไม่เกิน 120,000 - 150,000 บาท / ปี หากผู้ใช้อำนาจปกครองมิใช่บิดา มารดา ให้ถือรายได้ของผู้ปกครองแทนบิดา มารดา
2. เป็นผู้มีสัญชาติไทย
3. ศึกษาที่มหาวิทยาลัยการศึกษาในประเทศไทย
4. เป็นนักศึกษาภาคปกติหรือภาคโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
5. ไม่เคยเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาใด ๆ
6. ไม่เป็นทำงานประจำระหว่างศึกษา
7. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

8. ในขณะที่กู้ยืมเงิน ต้องไม่เป็นผู้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำความผิดอาญา
9. เป็นผู้ที่มีผลการเรียนดี หรือเป็นผู้ที่ผ่านเกณฑ์ตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลการศึกษา
10. เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบหรือประกาศการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในโรงเรียนสถานศึกษาหรือมหาวิทยาลัยการศึกษาที่อยู่ในสังกัด ควบคุมหรือกำกับดูแลของกระทรวงการมหาดไทย

**ข. คุณสมบัติของผู้รับรองรายได้ของครอบครัวผู้กู้ยืมเงิน**

1. เป็นข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 5 หรือเทียบเท่า หรือ
2. หัวหน้าสถานศึกษาที่ผู้กู้ยืมศึกษาต่อ หรือ
3. ผู้ปกครองท้องถิ่นระดับผู้ใหญ่มากขึ้น

**ค. วงเงินให้กู้ยืม ( ขอบเขต ) ของแต่ละระดับของหลักสูตร ดังนี้**

|                                      |                                |
|--------------------------------------|--------------------------------|
| มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า      | กู้ได้ไม่เกิน 55,440 บาท / ปี  |
| ปวช. หรือเทียบเท่า                   | กู้ได้ไม่เกิน 6,250 บาท / ปี   |
| ปวท./ปวส หรืออนุปริญญา หรือเทียบเท่า | กู้ได้ไม่เกิน 70,240 บาท / ปี  |
| ปริญญาตรี                            | กู้ได้ไม่เกิน 100,000 บาท / ปี |

ทั้งนี้ จะพิจารณาจากค่าใช้จ่ายจริงในการศึกษารวมถึงค่าครองชีพให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการพิจารณาให้กู้ยืมประจำสถานศึกษานั้น ๆ

**ง. การค้ำประกัน ในสัญญากู้ยืมเงินให้มีหลักเกณฑ์การค้ำประกันสัญญากู้ยืมเงิน ดังนี้**

1. บิดา มารดา หรือผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้ค้ำประกัน
2. บุคคลที่ประกอบอาชีพ มีรายได้น่าเชื่อถือ ตามที่คณะกรรมการพิจารณาให้กู้ยืมประจำสถานศึกษากำหนดให้เป็นผู้ค้ำประกันได้
3. กรณีไม่มีบุคคลค้ำประกัน ให้ผู้กู้ยืมใช้หลักทรัพย์แทน
4. ผู้ค้ำประกันต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์

### จ. แนวปฏิบัติเรื่องการค้ำประกัน

1. กรณีที่นักเรียน / นักศึกษา ไม่มีบิดา มารดา ให้ผู้อำนวยการปกครองเป็นผู้ให้การยินยอมในการทำนิติกรรมสัญญาและเป็นผู้ค้ำประกัน “ผู้ปกครอง” ได้แก่ ผู้ปกครองตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 กฎกระทรวงระเบียบที่ออกตามกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ผู้ปกครองนักเรียน / นักศึกษา ซึ่งหมายถึง บุคคลซึ่งรับนักเรียน / นักศึกษาไว้ในความปกครอง หรืออุปการะเลี้ยงดู หรืออุปการะที่นักเรียน / นักศึกษาอาศัยอยู่
2. กรณีคู่สมรสของผู้ค้ำประกันไม่ยินยอมลงนาม ให้ความยินยอมค้ำประกัน ให้ผู้ค้ำประกันลงนามฝ่ายเดียวได้
3. กรณีคู่สมรส ของผู้ค้ำประกันมอบอำนาจให้ผู้ค้ำประกันลงลายมือชื่อฝ่ายเดียวให้ดำเนินการได้เช่นเดียวกับข้อ 2.
4. กรณีผู้ค้ำประกันและคู่สมรสถูกให้ลงนามเป็นผู้ค้ำประกันได้
5. ผู้ค้ำประกันไม่สามารถพาเงินการค้ำประกันได้ ในระหว่างเวลาที่ผู้กู้ยืมต้องรับผิดชอบอยู่ตามเงื่อนไขในสัญญาผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
6. ในการกู้ยืมเงินแต่ละปีการศึกษา ผู้กู้ อาจเปลี่ยนแปลงผู้ค้ำประกันใหม่ได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ผู้ประกันคนเดิม

### ฉ. ค่าใช้จ่ายที่ผู้กู้ได้

นักเรียน นักศึกษาผู้ขอกู้ จะกู้เงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้เฉพาะค่าใช้จ่ายต่อไปนี้

1. ค่าบำรุงการศึกษา ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการศึกษา จ่ายตามภาคเรียนหรือปีการศึกษาตามที่มหาวิทยาลัยการศึกษาเรียกเก็บ โดยเงินส่วนนี้จ่ายเข้าบัญชีมหาวิทยาลัยการศึกษานั้น
2. ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น หนังสือ ตำราอุปกรณ์ประกอบการเรียน นอกเหนือจาก ข้อ 1 โดยจ่ายเข้าบัญชีของนักเรียน นักศึกษาผู้กู้ยืมเงิน
3. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพของนักเรียนระหว่างการเรียน โดยจ่ายเข้าบัญชีของนักเรียน นักศึกษาผู้กู้ยืมเงิน

ข. ประเภทของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1. ผู้กู้ยืมรายใหม่

ประเภทที่ 2. ผู้กู้ยืมต่อเนื่องจากมหาวิทยาลัยอื่น

ประเภทที่ 3. ผู้กู้ยืมต่อเนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ช. ระยะเวลาในการดำเนินการขอกู้

ประเภทที่ 1. ผู้กู้ยืมรายใหม่ ช่วงเดือนมิถุนายน ถึง เดือนสิงหาคมของปีการศึกษาที่จะขอกู้

ประเภทที่ 2. ผู้กู้ยืมต่อเนื่องจากมหาวิทยาลัยอื่น ช่วงเดือนมิถุนายน ถึง เดือนสิงหาคม

ประเภทที่ 3. ผู้กู้ยืมต่อเนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ต้องดำเนินการล่วงหน้าก่อนเข้าปีการศึกษาที่จะขอกู้ ช่วงเดือนธันวาคม ถึง เดือนมีนาคม

ฅ. ระยะเวลาที่มีสิทธิขอกู้

1. ให้สิทธิกู้ตามปีการศึกษา ทำสัญญากู้เป็นรายปีการศึกษา
2. ในระดับอุดมศึกษา ท่านมีสิทธิกู้ได้ 4 ปี การศึกษาเท่านั้น

ฉ. เอกสาร หลักฐาน ประกอบการพิจารณาขอกู้

1. รูปถ่ายของผู้ยื่นขอกู้ ขนาด 2 นิ้ว จำนวน 1 รูป
2. สำเนาทะเบียนบ้าน
3. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีขอ ผู้ยื่นคำขอกู้บิดา / มารดา หรือผู้ปกครอง / ผู้อุปการะ ผู้รับรองรายได้
4. หนังสือรับรองเงินเดือนของบิดา / มารดา หรือผู้ปกครอง / ผู้อุปการะ ในกรณีที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือมีผู้บังคับบัญชา หรือหนังสือรับรองรายได้และฐานะของบิดา / มารดา หรือผู้ปกครอง / ผู้อุปการะ ในกรณีที่ประกอบอาชีพอิสระ เช่น เกษตรกรรม ธุรกิจส่วนตัว
5. หนังสือแสดงความคิดเห็นของอาจารย์แนะแนวหรือทำหน้าที่ปรึกษา
6. แผนผังแสดงที่ตั้งที่อยู่อาศัยของบิดา / มารดา หรือผู้ปกครอง / ผู้อุปการะ

## 7. ใบแสดงผลการศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมา

### 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. คณะวิจัยของสถาบันราชภัฏเชียงราย, 2545 ได้ศึกษาการติดตามการใช้เงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย โดยทีมวิจัยได้แก่ นาย.รสฤษฎี ปิงเมือง นางสาวสายพิน วัฒนา นายณรงค์เดช นันทชัย และนายมานิช ปรีชาหาญ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินทุนกู้ยืมฯ ของนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ สถาบันราชภัฏเชียงราย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เงินทุนกู้ยืมของนักศึกษาทุนกู้ยืม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงรายที่ไม่ได้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาต่อพฤติกรรมการใช้เงินของนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ ต่อพฤติกรรมการใช้เงินของนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ เพื่อศึกษาความต้องการใช้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้เงินระหว่างนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ กับนักศึกษาที่ไม่ได้กู้ยืม

ผลการศึกษาพบว่า การใช้จ่ายเงินทุนกู้ยืมฯ เพื่อการศึกษาแบ่งออกได้เป็นดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาต่อปี โดยเฉลี่ย ประมาณ ปีละ 16,182.60 บาท แบ่งเป็นค่าบำรุงการศึกษา 8,467.32 บาท ค่าใช้จ่ายในการศึกษา 7,715.25 บาท โดยนักศึกษาใช้เงินในการซื้ออุปกรณ์การศึกษามากที่สุด 2,432.35 บาท รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ทัศนศึกษา เรียนพิเศษประมาณ 2,229.91 บาท ส่วนกิจกรรมกีฬา เป็นอันดับสุดท้าย ประมาณ 774.27 บาท

2. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพ โดยเฉลี่ยเดือนละ 3,259.37 บาท โดยส่วนใหญ่ใช้เพื่อซื้ออาหารนอกร้าน/ในสถานศึกษา 1,234.83 บาท รองลงมาเป็นค่าเช่าบ้าน/หอพักต่อเดือน ประมาณ 1,233.04 บาท อันดับสุดท้ายเป็นค่าเครื่องสำอาง ประมาณ 310.26 บาท

โดยนักศึกษาจะจัดสรรเงินจากกองทุนฯ ไว้เพื่อสะสมไว้ใช้ในคราวจำเป็นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.5 รองลงมาเป็นช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 42.25 ส่วนอื่นๆ (ฝากธนาคาร) คิดเป็นร้อยละ 1

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนฯ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เห็นว่าเงินกองทุนฯ มีความสำคัญต่อการศึกษามากที่สุด ส่วนปัญหาในการกู้ยืมเงินทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เห็นว่าความรวดเร็วในการอนุมัติเงินกู้เป็นปัญหามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเกรส จินเมธิพิทักษ์ (2545) กล่าวไว้ว่า ปัญหาในส่วนเอกสารกู้ยืมนั้น ได้มีผู้เสนอให้ทำสัญญาครั้งเดียว ลดเอกสารและขั้นตอนการขอกู้เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และควรมีข้อมูลที่ชัดเจนแก่ผู้กู้ในทุกขั้นตอน รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาได้ทราบโดยทั่วถึง

การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้จ่ายเงินทุนกู้ยืมฯ ของนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 87.25 ส่วนที่น้อยสุดคิดเป็นร้อยละ 0.5

ความคิดเห็นของนักศึกษาที่ไม่ได้กู้ยืมฯ เห็นว่า การใช้จ่ายเงินทุนกู้ยืมฯ โดยรวมของนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเลือกที่พักอาศัยในราคาที่เหมาะสม ส่วนการใช้จ่ายเงินทุนกู้ยืมฯ ยังใช้อย่างฟุ่มเฟือยอยู่

ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ เห็นว่าการใช้เงินทุนกู้ยืมฯ ของนักศึกษาพบว่าอยู่ในระดับดี โดยผู้ปกครองใช้เงินอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา แต่ผู้อยู่ในปกครองเลือกที่พักอาศัยยังไม่เหมาะสม

ความต้องการใช้เงินทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ ตัวผู้กู้ (นักศึกษา) จะเป็นผู้ตัดสินใจในการกู้ยืมฯ โดยให้เหตุผลในการกู้เงิน คือ ครอบคลุมมีรายได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 84.75 รองลงมาเป็นต้องการศึกษาต่อ ร้อยละ 74.50 และยังมีนักศึกษาบางคนยังคิดว่า เงินกองทุนเป็นทุนการศึกษาเป็นเงินให้เปล่า ร้อยละ 1

จากการศึกษาเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินระหว่างนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ กับนักศึกษาที่ไม่ได้กู้ยืมฯ ได้ผลคือ เงินที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนนั้น นักศึกษาทุนกู้ยืมมีเงินที่ได้รับประมาณ 2,579.28 บาท น้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ได้กู้ยืมที่มีประมาณ 3,099.37 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเฉลี่ยต่อปีนั้นนักศึกษาทุนกู้ยืมฯ มีค่าใช้จ่ายประมาณ 7,715.28 บาท มากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้กู้ยืมฯ ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 7,265.83 บาท และค่าใช้จ่ายทั่วไปเฉลี่ยต่อเดือนนั้น นักศึกษาทุนกู้ยืมฯ มีค่าใช้จ่ายประมาณ 3,259.37 บาท น้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ได้กู้ยืมฯ ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 3,895.01 บาท

2. งานวิจัยของ เกสร ชินเมธิพิทักษ์, 2545 เรื่องความต้องการกู้ยืมเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ทำให้ทราบปัญหาต่างๆ ของการกู้ยืมเงินฯ ได้แก่

### 2.1 ปัญหาในลักษณะครอบครัวของผู้กู้

ผลการศึกษาได้พบว่า นักศึกษาผู้กู้ร้อยละ 29 มาจากครอบครัวซึ่งบิดามารดาหย่าร้างเป็นหม้าย หรือแยกกันอยู่ ในขณะที่ผู้ไม่กู้เพียงร้อยละ 17 มีปัญหาครอบครัวในลักษณะเดียวกัน ผู้กู้ซึ่งมีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ มาจากครอบครัวซึ่งบิดามารดามีปัญหาไม่ได้อยู่ด้วยกันสูงมากถึงร้อยละ 40 รายได้ครอบครัวของผู้กู้ยังแตกต่างจากผู้ไม่กู้เป็นอย่างมาก เนื่องจากกองทุนฯ กำหนดเกณฑ์รายได้ครอบครัวผู้กู้ไว้ไม่เกิน 150,000 บาทต่อปี ยกเว้นในปีการศึกษา

2540 และ 2541 ซึ่งเกณฑ์รายได้ครอบครัวที่กำหนดคือไม่เกิน 300,000 บาทต่อปี ผู้กู้ร้อยละ 90 จึงมีรายได้อยู่ในเกณฑ์ 150,000 บาทต่อปี อีกร้อยละ 10 มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ 300,000 บาทต่อปี ในส่วนของผู้ไม่กู้ยืมกองทุนฯ ร้อยละ 30 มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ผู้มีสิทธิกู้ยืมในปัจจุบันคือ 150,000 บาทต่อปี อีกร้อยละ 28 มีรายได้ในช่วงปีละ 150,000 ถึงปีละ 300,000 บาท ผู้ไม่กู้ถึงร้อยละ 42 มีรายได้เกิน 300,000 บาทต่อปี

ปัญหาสืบเนื่องจากการกำหนดเกณฑ์รายได้ของกองทุนฯ ส่งผลให้สัดส่วนของผู้กู้จากครอบครัวข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 13 มีเพียง 1 ใน 5 ของผู้กู้จากครอบครัวในอาชีพค้าขาย รับจ้างรายวันหรือเกษตรกรซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอน ร้อยละ 67 นอกจากนั้นยังมีพนักงานบริษัทเอกชนและผู้ประกอบอาชีพอิสระบ้าง ร้อยละ 13 ในส่วนที่เหลือนั้น เป็นผู้รับบำเหน็จบำนาญ แม่บ้านและผู้ว่างงาน ร้อยละ 7 อาชีพของครอบครัวผู้ไม่กู้ยืมมีสัดส่วนของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 35 อาชีพค้าขาย รับจ้างรายวันและเกษตรกร ร้อยละ 45 เป็นพนักงานบริษัทเอกชนและประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 13 นอกจากนี้มีเจ้าของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนร้อยละ 5 และผู้รับบำเหน็จบำนาญ ร้อยละ 1

## 2.2 ปัญหาการใช้จ่ายในฐานะนักศึกษา

ในส่วนของการใช้จ่ายของนักศึกษา ได้พบว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของผู้ไม่กู้และผู้กู้ใกล้เคียงกัน ความแตกต่างจะมีมากในการใช้จ่ายเพื่อความสะดวกสบายตามฐานะ ความบันเทิงและกิจกรรมกีฬาต่างๆ เป็นต้น ผู้ไม่กู้ร้อยละ 68 เปรียบเทียบกับผู้กู้ร้อยละ 27 ใช้โทรศัพท์มือถือ นอกจากนี้มีนักศึกษาผู้ไม่กู้รายงานว่าขับริด ร้อยละ 14 ส่วนผู้กู้มีเพียงร้อยละ 1 ร้อยละ 57 ของผู้ไม่กู้ใช้จ่ายเพื่อพักผ่อนหรือกิจกรรมในวันหยุดและปิดภาค โดยเฉลี่ยปีละ 15,868 บาท ส่วนผู้กู้ร้อยละ 38 ใช้จ่ายโดยเฉลี่ยปีละ 9,419 บาท ค่าใช้จ่ายประจำเดือนของผู้กู้ (155บาทโดยเฉลี่ย) เป็นร้อยละ 76 ของค่าใช้จ่ายประจำเดือนของผู้ไม่กู้ (5,493บาท โดยเฉลี่ย)

## 2.3 เงินกู้ยืมเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษา

ผู้กู้ยืมเงินกองทุนฯ ได้กู้ยืมแล้วโดยเฉลี่ย 2.4 ปี เป็นเงิน 140,125 บาท ต่อราย เป็นเงินกู้ยืมในปีการศึกษาปัจจุบัน โดยเฉลี่ย 63,411 บาทต่อราย แยกเป็นค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษาปีละ 46,949 บาทต่อราย ค่าดำรงชีพของผู้กู้เฉพาะผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้เพื่อดำรงชีพจำนวน 64 ราย จาก 100 ราย ปีละ 24,693 บาทต่อราย หรือเฉลี่ยเดือนละ 2,435 บาทต่อราย ซึ่งผู้กู้ร้อยละ 29 เห็นว่าเพียงพอและร้อยละ 71 เห็นว่าไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้กู้บางส่วนไม่ได้

รับเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ และส่วนใหญ่ได้รับเงินค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนน้อยกว่าค่าใช้จ่ายจริง จากปริมาณเงินกู้ที่ได้รับผู้ให้กู้เห็นว่าสามารถแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในการศึกษาจากครอบครัวผู้กู้ได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 71 ของภาระค่าใช้จ่ายของผู้กู้

#### 2.4 แหล่งเงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อศึกษานอกเหนือจากเงินกู้ยืมกองทุนฯ

ผู้ให้กู้ส่วนใหญ่ยังต้องอาศัยเงินรายได้จากหลายๆ แหล่ง โดยเฉพาะบิดามารดา ร้อยละ 92 และสมาชิกครอบครัวร้อยละ 28 รวมทั้งทำงานหารายได้เสริมระหว่างเรียนและทำงานในระหว่างปิดภาคเรียน ร้อยละ 13 เท่ากัน ผู้ไม่กู้ส่วนใหญ่จะมีบิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็น ผู้สนับสนุนเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาเป็นหลัก ร้อยละ 55 และมีผู้ซึ่งมีแหล่งเงินเสริมจากสมาชิกครอบครัวหรือญาติ (ร้อยละ 25) รวมทั้งทำงานหารายได้พิเศษระหว่างปิดภาคเรียน ร้อยละ 10 และระหว่างเรียนร้อยละ 5

เมื่อผู้กู้มีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา แหล่งเงินสนับสนุนที่สำคัญที่สุดของผู้ให้กู้ส่วนใหญ่ ได้แก่ รายได้จากบิดามารดา หรือผู้ปกครองเป็นลำดับแรก ร้อยละ 70 รองลงมา คือผู้ให้กู้ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจากครอบครัวหรือญาติ ร้อยละ 12 และผู้กู้ที่จำเป็นต้องทำงานหารายได้เสริม ร้อยละ 8 นอกจากนี้ มีผู้กู้บางรายที่อาศัยแหล่งเงินอื่น ๆ เช่น เงินกู้ยืม

#### 2.5 ทักษะคิดในเรื่องเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

ในการจัดลำดับผู้มีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของผู้เรียนระหว่างบิดามารดา รัฐบาล และผู้เรียนนั้น ทั้งผู้กู้และผู้ไม่กู้มีความเห็นพ้องกันว่าผู้ที่ควรรับผิดชอบภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาในระดับปริญญาตรีของผู้เรียนในลำดับแรกควรเป็นบิดามารดาซึ่งสามารถรับภาระการศึกษาของบุตร ในลำดับรองลงมารัฐบาลควรอุดหนุนในรูปทุนการศึกษาให้เปล่า หรือทุนกู้ยืม และในลำดับสุดท้ายจึงเห็นว่า ผู้เรียนควรทำงานหารายได้เสริมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของตนเอง (ค่าเฉลี่ยของทั้งสามลำดับเป็นร้อยละ 41 ร้อยละ 31 และร้อยละ 28 ตามลำดับ)

ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นการเพิ่มโอกาสในการเลือกสถานศึกษาที่ต้องการ ร้อยละ 81 แต่ในขณะเดียวกันต้องอยู่ในความสามารถที่จะคืนเงินกู้ยืมเมื่อสำเร็จการศึกษา ร้อยละ 62 และสุดท้ายผู้เรียนยังคำนึงว่าการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ควรเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ร้อยละ 27 สิ่งที่น่าสังเกตคือการที่ผู้เรียนต้องการลงทุน เพื่อให้มีโอกาสศึกษาต่อในสถานศึกษาที่ต้องการ แสดงให้เห็นในประการแรกว่าผู้เรียนเลือกสถานศึกษา และในประการต่อมา คือมีความแตกต่างในคุณภาพของสถานศึกษา

ผู้เรียนโดยรวมทราบว่าเงินกองทุนฯ เป็นงบประมาณของประเทศ และผู้กู้ต้องรับผิดชอบในการใช้คืนเงินกู้ภายหลังจากที่จบการศึกษา ดังนั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 76 จึงมีความเห็นว่า ควรมีการกำหนดเกณฑ์รายได้ครอบครัวของผู้กู้ เพื่อให้สิทธิผู้ที่เดือดร้อนและยากจนรวมทั้งป้องกันไม่ให้ผู้มีฐานะดีมากู้ และนำเงินไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การกำหนดสิทธิผู้ยืมควรดูจากรายได้จริงและความจำเป็นที่ไม่แน่นอน รวมทั้งวิธีการกำหนดเกณฑ์รายได้ไม่ได้คำนึงถึงภาระหนี้สิน ของครอบครัว ผู้เรียนบางรายยังเห็นว่า เมื่อเป็นเงินกู้ยืมทุกเคสควรมีสิทธิในการกู้ยืมเท่าเทียมกัน

## 2.6 ปัญหาของผู้กู้ยืมในกรณีศึกษา

จากการศึกษาได้พบว่า ผู้กู้จากครอบครัวที่ยากจนและมีภาระหนี้สิน ยังมีปัญหาในการจัดการเงินกู้ยืมให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการศึกษา ทั้งยังมีปัญหาความพร้อมในการศึกษาตามเกณฑ์ในมหาวิทยาลัย รวมทั้งผู้กู้บางรายไม่ใส่ใจในการเรียน และได้สร้างภาระให้ตนเองและครอบครัวโดยไม่ได้ประโยชน์ที่ควรได้จากเงินกู้ยืมกองทุนฯ โดยที่กองทุนฯเองไม่ได้มีมาตรการในการวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้กู้

ในขณะเดียวกันผู้กู้ซึ่งมีภาระค่าใช้จ่ายน้อยกว่าแต่ได้รับการจัดสรรเงินกู้ยืมในลักษณะเดียวกับผู้มีภาระค่าใช้จ่ายสูง เป็นผู้ได้ประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมซึ่งต่ำมาก ทั้งยังมีเงินกู้ยืมที่เหลือจากการใช้จ่ายเพื่อจุนเจือครอบครัวและญาติพี่น้อง หรือในบางครั้งเพื่อการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

ปัญหาของผู้กู้ในหลักสูตร ปวช. และปวส. จากกรณีศึกษาไม่มีความแตกต่างที่น่าสังเกตประการใด นอกจากว่าทางโรงเรียนได้มีมาตรการเข้มงวดในการติดตามผลการเรียนของผู้กู้ ในกรณีที่ผู้กู้มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ทางโรงเรียนจะร่วมมือกับผู้ปกครองให้ผู้เรียนปรับปรุงตนหากไม่เป็นผลก็จะใช้มาตรการเด็ดขาดในการระงับทุนกู้ยืม

## 2.7 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของกองทุนฯ และภาระในการใช้คืนเงินกู้

ผู้กู้ในกรณีศึกษามีความพึงพอใจปานกลางในระเบียบวิธีการขอู้ หลักเกณฑ์ในการจัดสรรเงินให้ผู้กู้และความรวดเร็วในการอนุมัติและจ่ายเงินให้ผู้กู้ ปัญหาที่ผู้กู้พบคือขั้นตอนการทำเอกสารสัญญาที่ยังยุ่งยาก มีความลำบากในการหาคนค้ำประกัน และรับรองเอกสารสัญญา รวมทั้งได้รับอนุมัติเงินล่าช้า

ผู้กู้โดยรวมมีความพอใจในเกณฑ์ การใช้คืนเงินกู้กองทุนฯ และรู้สึกว่าเป็นภาระน้อย อย่างไรก็ตามผู้กู้บางรายยังไม่มั่นใจนักว่า เมื่อเรียนจบแล้วจะได้นำเงินไปทำงาน รวมทั้งไม่แน

ใจในรายได้และรายจ่าย โดยเฉพาะผู้มีส่วนใหญ่ต้องการพึ่งตนเองเมื่อจบการศึกษา จนกระทั่งถึงช่วยเหลือครอบครัวได้ (ร้อยละ 31) นอกเหนือจากพึ่งตนเองได้ทั้งหมด (ร้อยละ 20) ส่วนที่เหลือคิดว่ายังพึ่งพาครอบครัวได้บ้าง ในลักษณะที่ต่างกันผู้ไม่กู้ที่ต้องช่วยเหลือครอบครัวเมื่อจบการศึกษามีเพียง 1 ใน 2 ของผู้กู้ (ร้อยละ 16) ผู้ที่ต้องพึ่งตนเองทั้งหมดก็เป็นส่วนน้อย (ร้อยละ 13) และเมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาของผู้กู้และผู้ไม่กู้ จะเห็นได้ว่าผู้ไม่กู้โดยรวมมีคะแนนสะสมเฉลี่ย 2.57 โดยมีจำนวนร้อยละ 21 ที่มีผลการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ ในขณะที่ผู้กู้ร้อยละ 42 มีผลการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ และมีคะแนนสะสมเฉลี่ยของผู้กู้โดยรวมเพียง 2.2 ซึ่งอาจส่งผลถึงโอกาสที่จะได้งานทำของผู้เรียน

3. ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ นำทีมวิจัยโดย รศ.ดร.วิจิต หล่อจิระขุนทด, รศ.ดร.จิราวัลย์ จิตรถเวช, ผศ.วิมา ฉายกิจปรุงเรือง, รศ.ดร.พาจิตชนัด ศิริพานิช และ รศ.ดร.เดือนเพ็ญ ชีววรรณวิวัฒน์ (2545) ได้ศึกษาโครงการการศึกษาระบบงานกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระบบงานที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ทบทวนบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติของกองทุนฯ นำเสนอระบบงานใหม่ที่มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ภาระทางการเงินของกองทุนฯ การจัดหาหนี้สินกองทุนฯ และวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของกองทุนฯ ตลอดจนวิธีการสรรหาผู้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การสำรวจด้วยตัวอย่าง เพื่อสอบถามวิธีการปฏิบัติและความคิดเห็นที่จำเป็นในการพัฒนาระบบงานใหม่ของกองทุนฯ โดยวิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การศึกษานี้ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 4 ภาค ของประเทศไทย และกรุงเทพฯ ซึ่งเทียบเท่ากับ 1 ภาค แต่ละภาคสุ่มมา 3 จังหวัด ยกเว้นกรุงเทพฯ ในจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลจาก สำนักงานใหญ่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาธนาคารกรุงไทย จำกัด 45 สาขา สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 184 แห่ง ครอบคลุมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงการศึกษานอกโรงเรียน อาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษา และผู้กู้ยืมที่สำเร็จการศึกษาและครบกำหนดระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปีแล้ว หรือผู้ที่ไม่กู้ต่อเนื่องติดต่อกัน 2 ปี และไม่แจ้งสถานภาพจำนวน 116 ราย และผู้ที่กำลังกู้ยืมที่กำลังศึกษาอยู่ตามสถานศึกษาหรือการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 600 ราย

ผลการศึกษาได้เสนอแนวทางในการอนุมัติเงินกู้ รวมถึงขั้นตอนในการอนุมัติดังนี้

1. สถานศึกษารับใบคำขอกู้จากนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษา

2. สถานศึกษابันทักใบคำขอผู้ผ่านเครือข่ายเข้ามายังฐานข้อมูลกลาง
3. สถานศึกษابันทักผลการพิจารณาผู้สมควรได้รับการพิจารณาให้กู้ยืมผ่านเครือข่ายเข้ามายังฐานข้อมูล
4. ระบบรวบรวมและจำแนกรายชื่อผู้สมควรได้รับการพิจารณาให้กู้ยืมตามพื้นที่พร้อมอันดับและเหตุผลในการเสนอ เพื่อส่งกลับไปให้คณะกรรมการฯ ในระดับ จังหวัดและในส่วนกลาง เพื่อพิจารณาอนุมัติการกู้ยืม
5. คณะกรรมการฯ บันทึกรายชื่อของผู้ที่ได้รับการอนุมัติการกู้ยืมเข้าสู่ฐานข้อมูล
6. ระบบตรวจสอบความซ้ำซ้อนของรายชื่อ และพิมพ์หนังสือยืนยันการให้กู้ยืมเพื่อมอบให้แก่ผู้ที่ได้รับอนุมัติการกู้ยืม
7. เมื่อผู้ที่ได้รับอนุมัติการกู้ยืม สมัครเข้าเรียนในสถานศึกษาตามที่ตนต้องการพร้อมกับยื่นหนังสือยืนยันการให้กู้ยืมของ กยศ. สถานศึกษาจะบันทึกข้อมูลในรายละเอียดเข้ามายังฐานข้อมูล ซึ่งจะตรวจสอบกับรายชื่อเดิม พร้อมกับส่งพิมพ์สัญญากู้ยืมเป็นรายสัญญาที่สถานศึกษา
8. สถานศึกษาตรวจสอบรายละเอียดในสัญญา พร้อมกับให้ผู้กู้ยืม ผู้ค้ำประกันลงลายมือชื่อในสัญญา ตลอดจนตรวจสอบเอกสารแนบท้ายสัญญาทั้งหมด
9. สถานศึกษานำเอกสาร (สัญญาและเอกสารแนบท้าย) ส่งโทรสารเข้าสู่ระบบ
10. ระบบเพิ่มรายชื่อผู้ได้รับอนุมัติ
11. สถานศึกษาตรวจสอบรายชื่อผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้แล้วลงลายมือชื่อรับรองในเอกสารเพื่อนำส่งให้สำนักงานการพาณิชย์ต่อไป
12. ผู้กู้นำหลักฐานไปขอเปิดบัญชีเงินฝากที่สำนักงานการพาณิชย์ ที่ทางสถานศึกษาได้ส่งรายชื่อไปให้ ซึ่งทางธนาคารจะตรวจสอบรายชื่อกับเอกสารที่ได้รับจากสถานศึกษา

ส่วนขั้นตอนการแก้ไขสัญญาและต่ออายุสัญญา ยังคงดำเนินงานตามขั้นตอนเดิม กล่าวคือ ระบบงานในการดำเนินงานเกี่ยวกับสัญญากู้ยืมที่ได้ออกแบบใหม่ ทำให้ฐานข้อมูลมีความถูกต้องและทันสมัย ทั้งนี้ เพราะข้อมูลบนฐานข้อมูลจะเป็นข้อมูลเดียวกันกับที่ปรากฏในสัญญา ซึ่งแตกต่างไปจากปัจจุบันที่ทำสัญญากู้ยืมมาบันทึกข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูล และให้เจ้าหน้าที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ทำให้ข้อมูลบนฐานข้อมูลเป็นข้อมูลทุกข้อมูมิใช่ข้อมูลปฐมภูมิอย่างในระบบงานใหม่ ความทันสมัยของฐานข้อมูล

เกิดขึ้นเนื่องจากสถานศึกษาต้องบันทึกข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูล การจ่ายเงินกู้ยืมจึงเกิดขึ้นได้ และการบันทึกข้อมูลถูกกระจายออกไปให้สถานศึกษาเป็นผู้บันทึก ซึ่งจะมีบุคลากรมากกว่าเจ้าหน้าที่ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

แนวความคิดที่ให้ผู้กู้ยืมมีสัญญาเพียงฉบับเดียว ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ที่สถานศึกษาแห่งนี้ ทำให้ปริมาณเอกสารและความซ้ำซ้อนของรายงานลดลงอย่างมากมาย ปริมาณเอกสารสัญญาผู้กู้ยืมในระดับมัธยมปลายและ ปวช. จะเหลือเพียง 1/3 ของปัจจุบัน ในระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. จะเหลือเพียง 1/2 ของปัจจุบัน และในระดับปริญญาตรีจะเหลือเพียง 1/4 ของปัจจุบัน ค่าใช้จ่ายจึงลดลงได้อย่างมีนัยสำคัญ

การงบประมาณที่ต้องใช้ในการให้ผู้กู้ยืมเองลงทุนให้ผู้กู้ยืมเพื่อการศึกษาสามารถลดลงได้มากด้วยการให้แรงจูงใจแก่ผู้กู้ยืมเร่งชำระคืนเงินต้นเร็วขึ้น ภายใต้เกณฑ์ขั้นต่ำในการชำระคืนปัจจุบัน หนี้เงินต้นคงค้างของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะอยู่ในระดับไม่ต่ำกว่า 400,000 ล้านบาท ตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานของ กยศ. แต่หากสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้กู้ยืมเร่งชำระคืนเงินต้นเร็วขึ้นเหลือเพียง 10 ปี หนี้เงินต้นคงค้างจะลดลงมาอยู่ในระดับ 280,000 ล้านบาท